

tentio finis, sed potius negatio intentionis, non videtur habere causalitatem aliquam in posteriorem negationem.

14. Nihilominus divus Augustinus sæpe loquitur illo modo, ut videre libet de Bono perseverantiae, c. 14, ubi dicit, reprobo non dari vocationem efficacem, quia non fuit altiori modo a massa perditionis discretus. Et est probabile, quia hic modus causalitatis non est positivus, sed negativus, eo scilicet modo, quo negatio est causa negationis, quando affirmatio est causa affirmationis: ita vero est in præsentia. Nam electio ad finem est ratio dandi media efficacia, seu infallibilia ad illum: ergo negatio illius electionis erit suo modo ratio non dandi media, quæ cognoscuntur congrua, et infallibilia ad illum finem consequendum: neque in hoc superest nova difficultas.

15. Dixi autem, hoc intelligendum esse de permissione speciali, et propria reprobi, propterea, quæ tacta sunt inter referendâs alias sententias. Nam permissio communis originalis peccati seu peccati Adæ, non potest vere attribui reprobationi alicujus: et aliæ etiam esse possunt ex communi providentia, maxime quando peccata, quæ fiunt positivis talibus permissionibus, nihil de facto conferunt ad effectum reprobationis: nam quoad hæc recte procedebant rationes factæ contra secundam sententiam.

CAPUT VIII.

UTRUM REPROBATIO TOLLAT ALIQUO MODO REPROBI LIBERTATEM.

1. In hac questione de solis adultis habetur sermo.—Quæstio habet tantum locum in adultis, ut per se constat, quia parvuli non sunt capaces libertatis. Et quantum ad rem attinet, nullam habet difficultatem, suppositis quæ diximus. Aut enim agimus de libertate quoad potestatem operandi bonum, vel quoad potestatem vitandi malum, aut etiam committendi illud, vel omittendi necessarium bonum. De potestate committendi malum, vel non operandi bonum, nulla est disputatio: nam hujusmodi actus sine dubio reperiuntur in reprobis: ergo et potestas ad illos. Unde potius quæri potest, quomodo quoad hos actus non sit necessitas.

2. Igitur quoad aliam potestatem operandi bonum et cavendi malum, quod non sit ablata per reprobationem positivam, probatur aperte ex dictis: quia hæc reprobatio supponit malum usum illius potestatis, quia supponit cul-

pam prævisam: ergo impossibile est, ut tollat potestatem ad talem usum, alias se ipsam destrueret. Item quoad hoc eadem ratio est de hac reprobatione et de præscientia Dei, quia hæc reprobatio supponit præscientiam absolutam futuri eventus: præscientia autem non tollit libertatem vel potestatem ullam, quia supponit effectum futurum et illum videt, sicut futurus est. Ergo similiter, etc. Denique hæc reprobatio non habet in hac vita aliquem effectum in ipso homine in ordine ad actus humanos ejus, ut supra ostensum est: ergo non potest dare vel auferre potestatem, neque immutare liberum modum operandi in hac vita.

3. Idem facile potest demonstrari de reprobatione negativa, seu negatione prædestinationis: quia propter illam non privatur homo auxilio sufficiente ad operandum bonum, et vitandum malum, ut in præcedentibus ostensum est: ergo ex parte gratiæ non tollitur libertas ad non peccandum. Deinde, per voluntatem non eligendi vel non dandi vocationem congruam, Deus nihil positivum operatur in voluntate humana, quia volitio Dei solum est de quadam negatione: ergo ex vi illius non mutatur naturalis modus agendi voluntatis humanæ: ergo nec necessatur, nec determinatur ad non operandum bonum, vel ad operandum malum. Manet ergo integra libertas, non obstante reprobatione. Hic vero occurrebat prolixâ disputatio cum his, qui docent, physicam prædestinationem voluntatis humanæ a solo Deo factam, necessariam esse ad opera peccatorum. Sed de illa controversia nihil in hoc opere tractandum duxi, videantur dicta in libro secundo de Auxiliis.

4. Cum ergo hæc, quæ ad rem spectant, vera sint, in modo loquendi superest difficultas, an absolute verum sit, esse in potestate hominis, qui damnatur, non solum non damnari, sed etiam non reprobari, imo et non carere prædestinatione. Nam pars affirmativa videtur aperte ex dictis sequi. Et, ut intelligatur difficultas, sumi debet verbum illud, *Protest*, non tantum in sensu diviso, sed etiam in composito. Quoad hoc tamen est differentia inter reprobationem affirmativam et negativam: nam in positiva supponitur absoluta præscientia futuri eventus, scilicet, perseverantiae in peccato usque ad mortem: et consequenter etiam includitur absoluta voluntas Dei damnandi hominem: et ideo in hac reprobatione manifestum est, facta illa suppositione, non posse eum illa componi contrarium eventum. Hinc ergo fit, in sensu composito ex parte

objecti sumpto, ut supra declaravi, illas locutiones esse falsas, idque sine præjudicio libertatis: quia suppositio, quæ ponitur, est omnino consequens et nullo modo antecedens, et ita a subjecto ipso nullam tollit libertatem.

5. *Idem probatur de negativa.* — At vero in reprobatione negativa secus esse videtur, quia illa nec supponit præscientiam absolutam futuri eventus, neque etiam voluntatem absolutam damnandi hominem: ergo ex vi hujus reprobationis non repugnat, neque implicat contradictionem, quod cum illa simul ponatur, in re ipsa futura salus hominis, cum hoc nec sit contra præscientiam DEI, nec contra divinam voluntatem: ergo loquendo de hac reprobatione, admittendæ sunt omnes illæ locutiones, etiam in sensu composito, et compositionem ponendo in objecto. Quod si hoc admittatur, sequitur ulterius, in potestate hominis non prædestinati esse, facere, ut sit prædestinatus, juxta illud quod referri solet ex Augustino (sed apud illum non reperitur). *Si non est prædestinatus, fac ut prædestineris.* Est enim consecutio evidens: quia si in potestate hominis est, non esse reprobatum, ergo et esse prædestinatum positive, quia hæc duo immediate opponuntur et carentia reprobationis non tollitur, nisi ponendo prædestinationem. Consequens autem repugnat his quæ in superioribus dicta sunt. Quia si est in hominis potestate facere ut prædestinetur: ergo est in ejus voluntate, ut in simili argumentatur Augustinus, 1 *Retract.*, cap. 21, et sæpe alias: ergo homo per voluntatem suam potest dare causam suæ prædestinationi. Ideo enim potest aliquo modo dare suæ justificationi et glorificationi causam, quia per potestatem et voluntatem suam cum auxilio divinæ gratiæ potest aliquid facere, quo justificetur et glorificetur: ergo si potest aliquid facere, quo prædestinetur, poterit esse causa suæ prædestinationis, cujus contrarium dictum est.

6. *De his locutionibus varii modi dicendi.* — De his locutionibus disputant inter se moderni theologi, et aliqui existimant, omnino negandas esse propter rationem factam, et quia dictum est a nobis, reprobationem negativam non habere causam ex parte hominis, sed pendere ex sola libera voluntate Dei: id autem, quod hujusmodi est, non est in potestate hominis constitutum. Alii vero existimant, necessarium esse admittere illas locutiones, quia alias perditio hominis non esset ultimate in ipsum resolvenda, sed in Deum, qui illum non prædestinavit, ac perinde esset non prædesti-

nari a Deo, et reprobari, quia æque impossibilis fieret salus posita, non prædestinatione ac reprobatione positiva. Nec putant hinc sequi, posse dari causam prædestinationis totius, quia semper supponitur præveniens auxilium ex parte Dei, ut dicere possimus, esse in potestate talis hominis non carere prædestinatione. Sed solum sequitur, esse in potestate hominis facere, ut tale auxilium ad prædestinationem pertineat, et effectum ejus consequatur. Hoc autem omnino verum his auctoribus videtur, quia in potestate hominis est facere, ut illud auxilium sit efficax, quia in potestate hominis est, ut habeat effectum vel non habeat: si autem sit efficax, erit auxilium prædestinationis: ergo est in potestate hominis facere, ut tale sit.

7. Hæc posterior sententia recte et consequenter defenditur ab his auctoribus, qui præscientiam conditionatam non admittunt; et inter eos illam maxime secutus est Catherinus. Qui consequenter asseruit, plures non præelectos, neque ex determinata intentione Dei, ita efficaciter vocatos, ut infallibiliter converterentur, de facto converti et salvari. Verumtamen hæc sententia multa supponit, quæ a nobis nullo modo probari possunt. Unum est, non dari præscientiam certam futurorum sub conditione. Aliud est, salvari de facto aliquos homines non præelectos ad gloriam ante præscientiam absolutam futurorum operum. Tertium est, non prædefinire Deum absolute et in particulari conversionem, et perseverantiam eorum, qui salvandi sunt, ante absolutam præscientiam ejus. Nisi enim hæc omnia supponantur, seu contraria ut vera recipiantur, repugnantiam involvit illa sententia ut rationes factæ ostendunt.

8. *Conclusio.* — Dico ergo, non esse in potestate hominis, cum non electione divina, seu cum non prædestinatione, aut (quod idem est) cum reprobatione negativa, actu ponere seu componere suam æternam salutem. Hæc resolutio facile constabit explicando magis fundamentum prioris opinionis, et alterius fundamentum satisfaciendo. Ut ergo ratio illius sententiæ comprehendatur, est præ oculis habenda illa distinctio de reprobatione positiva et negativa. Quia non reprobari positive eodem modo est in potestate hominis, quo non condemnari, vel salvari, quia jam ostendimus, in hac materia optimum argumentum sumi ab ipsa damnatione ad reprobationem positivam, quia hæc non opponitur immediate prædestinationi, sed approbationi, seu glorifica-

tionem. At vero reprobatio negativa immediate opponitur prædestinationi, et ideo non magis potest esse in libera potestate hominis una, quam alia. Ex quo aperte sequitur, facta suppositione non prædestinationis, non posse simul cum illa componi salutem hominis, quæ solis prædestinatis contingit.

9. *Difficultati satisf.* — Ad difficultatem autem positam respondetur, quamvis non supponatur absoluta scientia in Deo, neque etiam decretum expellendi a Regno hujusmodi personas, supponi tamen scientiam conditionatam, quæ adjuncta voluntate permittendi lapsus, seu non dandi tale auxilium, quod futurum esse congruum præscitur, transit in absolutam, et hoc satis est, ut effectus sit in-

fallibilis. Neque inde sequitur, Deum ex se, et ex voluntate sua reprobare hujusmodi homines positiva reprobatione, sed solum sequitur, ex se non prædestinare, et velle permittere culpam, quod verum est nullumque habet inconveniens. Denique parum refert, quod sit in potestate hominis actu operari cum auxilio justificante Dei, et quod si id faciat, auxilium jam erit congruum et efficax. Nam cum Deus præviderit hominem non fuisse usurum tali potestate, simul cum illa potestate est infallibile tale auxilium non futurum congruum, nec efficax. Non est autem in hominis potestate facere, ut Deus sibi præparet illud auxilium, quod novit futurum esse congruum, sed hoc omnino pendet ex libera Dei voluntate.

FINIS LIBRI QUINTI.

INDEX CAPITUM LIBRI SEXTI

DE COMPARATIONE PRÆDESTINATIONIS & REPROBATIONIS.

CAP. I. <i>An prædestinatus in hac vita recipiat majora dona gratiæ, quam reprobis.</i>	CAP. III. <i>Sitne major numerus prædestinatorum quam reprobis.</i>
CAP. II. <i>In certitudine comparantur prædestinatio et reprobatio.</i>	CAP. IV. <i>Ad totam Dei providentiam comparantur.</i>

LIBER SEXTUS.

DE NONNULLIS COMPARATIONIBUS

INTER PRÆDESTINATOS ET REPROBOS, SEU INTER PRÆDESTINATIONEM ET REPROBATIONEM.

Postquam de prædestinatione et reprobatione sigillatim diximus, superest ad hujus operis complementum, ut illas inter se conferamus, vel personas quæ prædestinatæ, vel reprobæ determinantur, quoad aliquas nimirum conditiones, vel proprietates, quæ ad per-

fectiorem cognitionem supernaturalis providentiæ conducunt. In personis autem prædestinatis, et reprobis tria occurrunt, in quibus possunt comparari, videlicet dona gratiæ hujus vitæ, certitudo salutis æternæ, et numerus seu multitudo hominum utriusque ordinis. In

Prædestinatione vero, et reprobatione considerari possunt ea, in quibus convenire, et differre videntur, et quomodo ad totam supernaturalem providentiam comparentur.

CAPUT I.

UTRUM PRÆDESTINATUS SEMPER IN HAC VITA RECIPIAT MAJORA DONA GRATIÆ, QUAM REPROBUS.

1. *Dubitandi ratio.* — Ratio dubitandi est, quia dona gratiæ aut sunt gratia sanctificans cum habitibus infusis, aut actus virtutum pertinentes ad gratiam cooperantem, vel vocationes, et auxilia gratiæ operantis. In his autem omnibus interdum videntur excedere reprobis prædestinatos. Primum patet, quia interdum reprobis consequitur in hac vita majorem sanctitatem pro aliquo tempore, quam prædestinatus in tota vita. Quod patebit facile conferendo adultum aliquo tempore vitæ sancte operantem, et postea in peccato morientem, cum infante baptizato, et cum sola gratia baptismali mortuo. Unde idem est evidens de actibus bonis: nam interdum aliquis salvatur cum una tantum contritione, vel attritione, alii vero damnantur, quia sæpius, et multos vitæ tempore insignes actus virtutum operati sunt. Ex quo etiam constat, idem dicendum esse de auxiliis operantis gratiæ: tum quia illi actus ab hujusmodi auxiliis procedunt: tum etiam quia reprobis interdum efficaciter vocantur ad statum perfectionis, verbi gratia, ad quem prædestinatus non vocatur: ergo, etc. Propter quod hanc partem absolute affirmare videntur Sotus, 1, de Nat. et Grat., cap. 16, Vega, lib. 6, in Tridentin., cap. 9. Et maxime hoc sentiunt, qui putant dari causam prædestinationis, vel aliquos non præelectos salvari, præcipue illi, qui simul negant conditionatam præscientiam, et physicam prædeterminationem non admittunt.

2. *In contrarium ratio.* — In contrarium vero est, quia prima ratio in ordine executionis, propter quam hic salvatur, et non ille, est, quia DEUS huic præstare voluit specialem misericordiam, et non alteri, juxta illud: *Cuius vult miseretur, et quem vult, indurat*, ad Rom. 9. Hæc autem misericordia consistit in collatione alicujus specialis gratiæ, obduratio vero in negatione similis gratiæ, ut docuit Augustinus 1, ad Simplicianum, quæstione secunda. Ergo prædestinatus, et reprobis semper sunt ita impares, ut prædestinatus excedat in speciali dono gratiæ. Hic autem excessus in

duobus consistere videtur. Unum est, quia prædestinati voluntas quodam speciali modo præparatur quo non præparatur voluntas reprobi, ut late Augustinus de Prædestinat. Sanctor., cap. 6, 8, 10 et 16, et sæpe alias. Prosper, libro secundo, de Vocatione Gentium, c. 8, alias 23, et ad Genuenses, responsione 3, et ad Gallos, responsione 5. Idem sentit Gregorius, homil. 30, in Evangelia. Aliud est perseverantiæ donum, quod prædestinato datur, non vero reprobo: est autem illud speciale donum gratiæ, ut late Augustinus, toto libro de Bono persever. Et docuit Innocentius, 1, Epist. 91, inter Epistolas Augustini, et Celestini, Epist. ad Episcopos Galliæ, cap. 7, et tandem Concilium Tridentinum, sess. 6. Propter quæ alii moderni theologi partem hanc etiam esse censent.

3. Ut veram resolutionem hujus quæstionis breviter tradamus, oportet distinguere ea, quæ per se, ac necessario sequuntur ex prædestinatione, ab iis, quæ sunt quodammodo per accidens, quatenus non sequuntur ex ratione prædestinationis ut sic. Quia nimirum, licet ex hac, vel illa prædestinatione magis, vel minus perfecta sequi possint, per se tamen ad prædestinationem ut sic necessaria non sunt. Prioris generis sunt justificatio aliqua (sub qua comprehendo aliam vocationem efficacem, quatenus ad justitiam fuerit necessaria) et perseverantia usque ad mortem in justitia: nam hæc duo sufficiunt, ut prædestinatio compleatur. Posterioris generis sunt abundantiora dona gratiæ, sive habitualis, sive actualis, quia sine his potest prædestinatus salvari, nisi fuerit adeo excellens terminus prædestinationis ejus, ut his omnibus indigeat. Comparatio ergo ut sit doctrinalis, et possit sub scientiam cadere, debet fieri in his, quæ sunt per se, nam in his, quæ sunt per accidens, potest esse magna varietas.

4. *Prima conclusio.* — Unde imprimis dicendum est, in posterioribus donis gratiæ posse reprobis superare multos prædestinatos. Hoc probat discursus primo loco in ratione dubitandi positus. Et præterea probatur inductione. Nam Lucifer in majori gratia creatus fuit, quam ullus sanctorum angelorum. In hominibus etiam est per se clarum. Ratio vero est jam tacta, quia cum illa dona non sint necessaria in illa abundantia, et perfectione ad prædestinationem ut sic, non est necesse dari omnibus prædestinatis: et cum alias sola non sufficiant ad salutem æternam sine perseverantia, possunt pro Dei arbitrio communicari.